

KILDE 2: Udtalelser om straffesager fra Det Teologiske Fakultet og Konsistorium ved Københavns Universitet 1683-1768

Teologer og præster har i middelalderen haft stor indflydelse på, hvem og hvordan man straffede, og det var ikke usædvanligt, at sager blev sendt forbi Teologisk Fakultet i København for at få vurderet, hvilken straf en given forbrydelse fortjente.

Denne kilde indeholder konkrete eksempler, hvor Teologisk Fakultet har vurderet straffemuligheder for forskellige sager. Fortegnelsen bygger på en gennemgang af Det Teologiske Fakultets kopibøger 1683-1768 samt Konsistoriums kopibog 1712-27.

1695

**1. Hans Jacob Grösser, hattemager
Teol. Fak., kopi s. 347, januar 1695.**

BIGAMI Odense

Hans har for 17 år siden som soldat giftet sig i Tyskland og nu gjort det igen i Odense. Fakultetet foreslår først, at kongen rådspørger de, som dømmer matrimonialsager på Fyn. Kongen befaler dem imidlertid at rådgive ham. Herefter udtaler Fakultetet, at fordi Hans Jacob troede, at den første kone var død, da han giftede sig anden gang, kan kongen godt dispensere for dødsstraffen.

Teol. Fak., kopibog s. 374: 20.4.1695: Sagen har nu været for byretten, som har dømt ham til døden. Dette bifalder Fakultetet.

DK, Konc. og indlæg til smålandske og fynske tegnelser 1695/20: Et flertal i Kancelliet indstiller til benådning, og 2.7.1695 idømmer kongen ham offentlig skrifte og landsforvisning (flertals- og mindretalsindstillinger i Kancelliet er i sagen)

1698

**3. Christian Randahl, landkaptajn fra Holbæk
Teol. Fak., kopibog s. 684, 4.1. 1698**

BIGAMI København

Han [Christian] har i 1690, skønt allerede gift, ladet sig vie til en skøge i Kbh. Han siger, det skete i drukkenskab. Så døde konen, skøgen flygtede og han sattes i fængsel og tiltaltes for bigami. Men han flygtede fra fængslet. Nu skriver han til kongen fra Landskrona og beder om nåde. Fakultetet kan ikke anbefale, at han benådes, så han igen kan leve i Danmark.

1703

3. Ole Olsen og Eli Povelstdatter

BLODSKAM Finmarken, Norge

Ole er gift og har avlet barn med Eli, der er hans kødelige og fulde søsterdatter. De er begge dømt fra deres liv. Begge har med blodskam forset sig mod Mosebog 3-18-12-13-14 og 3-20-19, men det er der ikke dødsstraf for i Guds lov. Kvinden kan derfor benådes, idet hun efter undervisning i sin synd bør kagstryges og sættes i Spindehuset. Ole Olsen har imidlertid også horet, og Fakultetet er foruroliget over den megen hor, som vanhelliger ægteskabet: den pagt han har gjort med sin hustru, med Gud og med den kristne menighed. Skulle ønske at benåde ham på livet bør han sættes til strengt arbejde på Bremerholm.

Resol. på domme 1703-04, fol. 299, 15.12.1703: Kgl. Benådning han til Bremerholm hun til Børnehuset, begge på livstid.

Han har uden særlig grund slået en anden ihjel med en jernstang. Fakultetet finder, at den som udøse blod, hans blod bør igen udøses (Mosebog 1-9-6).

Kilde: Tyge Krogh, *Oplysningstiden og det magiske, Samleren, 2000, Bilag C – s. 518, 519, 521, 524*

ARBEJDSPØRGSMÅL TIL KILDE 2

- Præsenter eksemplerne. Hvilken forbrydelse har de dømte begået, hvilken dom får de, og hvad er udtalelsen fra det Teologiske Fakultet?
- Forklar sammenhængen mellem tidens religiøsitet og straffens karakter.
- Sammenlign eksemplerne med Jyske Lov - hvilken betydning har religion for den måde, man straffede på?